

Dönem : 1

Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 616

31 . 12 . 1961 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/632)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2217/171

16 . 1 . 1964

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 15 . 1 . 1964 tarihinde kararlaştırılan «31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu Kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Ismet İnönü

Başbakan

G E R E K Ç E

Vergi, malî, ekonomik ve sosyal sonuçlar doğuran bir müessese olduğu için vergilerin toplumdaki ekonomik ve sosyal gelişmelerini yakinen takibetmesi mevzuu bu gün için artık üzerinde münakaşa edilmeyen bir gerçektir. Bu bakımdan vergi mevzuatında gerekli değişikliklerin yapılmasını ve vergi kanunlarındaki hükümlerin açıklığa kavuşturulmasını tabii karşılamak gerekir. Bu gerçek göz önünde bulundurularak Gelir Vergisi Kanunumuzda aşağıda tafsilâtlı olarak arz ve izah olunan değişikliklerin yapılması öngörülmüştür.

I - Tarım kazançlarının vergilendirilmesi ile ilgili değişiklikler :

1. Bilindiği üzere, 193 sayılı Kanunla zirai kazançların Gelir Vergisi konusuna alınması kabul edilmiş, bu hükümler henüz tatbik görmeden 202 sayılı Kanunla 1961 yılına ait zirai kazançlardan vergi alınmaması eihetine gidilmiş ve bu arada mükellefiyetin şumulü geniş ölçüde daraltılmıştır.

Bu sebeple, geniş bir çiftçi zümresi vergi dışı kalmış ve bunun bir sonucu olarak da Kalkınma Plânının ve bütçenin öngördüğü gelir sağlanamamıştır.

Gerçekten, 55 milyar lira tutarında olan gayrisafi millî hâsıla içinde 19 milyar liradan fazla hissesi olan zirai sektörden 1963 yılında, beklenen verginin 30 milyonu aşmayacağı bugüne kadar yapılan tahsilâtın seyrinden anlaşılmış bu durumda, vergi ödeme gücü müsaidolan çiftçileri kayıyacak ödeme gücü müsaidolamayan büyük bir kütlenin yine vergi dışında tutulmasını sağlıyacak şekilde Gelir Vergisi Kanununun zirai kazançların vergilendirilmesi ile ilgili hükümlerinde lüzumlu değişikliklerin yapılması zaruri görülmüştür.

2. Maddeler hakkında açıklamalar :

Bilindiği gibi, vergiden muaf tutulacak çiftçilerin tesbiti, birisi, işletme büyüklüğü, diğeri de satış tutarı ölçüsü olmak üzere iki ölçüye göre yapılmaktadır. Ancak, mer'î hükümlere göre 40 000 lira olarak tesbit olunan yıllık satış tutarı ölçüsüyle işletme büyüklüğü ölçüleri arasında gerekli ahenk kurulmuş bulunmaktadır.

Diğer taraftan, sözü edilen muaflik ölçülerinin başlangıçta çok geniş tutulmuş olması, sektörler arasında vergilendirmede bâriz bir eşitsizlik yaratmıştır.

Mevcut ölçülerin uygulanmasıyla 2,5 milyon çiftçi ailesinden ancak, 20 000 kadar çiftçi vergi mevzuuna girebilmiştir. Bu, mevcut çiftçi aileleri adedinin ancak, % 1 ini teşkil etmektedir.

Nitekim, bu gerçeği göz önünde bulunduran 5 Yıllık Kalkınma Plânının 1964 programında da bu sebeplere dayanılarak zirai sektöre ait muaflik ölçülerinin daraltılması zaruretine işaret edilmiştir.

Bu sebeplerle mer'î hükümlerdeki 40 000 liralık yıllık satış tutarı ölçüsü 25 000 liraya indirilmiş ve işletme büyüklüğü ölçüleri de buna göre ve ahenkli şekilde tesbit edilmiştir.

Muaflik ölçülerinde yapılan bu değişikliklere mütenazar olarak mevcut istisna haddi de 5 000 liradan 2 500 liraya indirilmiş bulunmaktadır.

3. Zirai kazançlar il komisyonlarınınca, götürü gider esasına göre vergiye tabi bulunan çiftçilerin kazançlarını tesbitte nazara alınacak olan götürü gider emsallerinin % 70 in altında tesbit olduğu müşahede edilmiştir. Ancak, kanunda bu emsallerin % 70 ten aşağı olamayacağı zikredildiğinden bu kabil giderlere ait emsallerde % 70 e yükseltilmiş bulunmaktadır. Bu hal, daha yüksek nisbetlerde kazanç sağlamalarına rağmen bir kısmı çiftçilerin sırf bu plâtförmin yüksek tutulmuş olmasından dolayı daha az vergi ödemelerini intacettiğinden götürü gider emsaline ait bu plâtförme % 70 ten % 60 a indirilmiş bulunmaktadır. Kaldı ki, bu yolda bir indirim daha az kârla çalışan zirai faaliyet kollarının götürü gider emsallerinin daha yüksek seviyelerde tesbitine de mâni teşkil etmemektedir.

4. Zirai kazançların kavranmasındaki ve takibindeki güçlüklerin, bu sahada vergi raudmasına menfi tesir iera ettiği bir gerçektir.

Bu gerçek ve plânın takibi için gerekli iç finansman ihtiyacı da göz önünde tutularak muvakkat bir devre için vergiye tabi çiftçilerin ziraat birimleri itibariyle asgari bir vergi ödemeleri ön-görölmüş, bu maksatla kanuna geçici bir hüküm eklenmiştir.

II - Ortalama kâr haddi ve gider esası :

Bilindiği gibi ticari muamelelerde vergi güvenliği esas itibariyle emtia hareketlerinin bir daire teşkil edecek şekilde fatura ve defter kayıtları ile birbirine bağlanması suretiyle sağlanır. Bu daire ne derece kapalı olur, aralık ve boşluklar göstermezse, vergi güvenliği o nisbette sağlanmış bulunur. Fakat pratikte sözü edilen dairenin her zaman tamamiyle kapanması kabil olamaz. Bilhassa perakende ticaret sahasında fatura kullanmanın mütat hattâ mümkün bulunmaması muntazaman kayıt tutulmaması yüzünden emtia hareketlerinin çizdiği dairede geniş bir gediğin açıldığı görülür.

Meslekî faaliyetlerde de aynı durum müşahede olunmaktadır.

İşte kayıt ve fatura nizamı dışında kalan bu alanlarda vergi güvenliğini kurup devam ettirmek maksadiyle başvuru usullerinden biri de ortalama kâr haddi ile gider esaslarıdır.

Bu usullerin esas fonksiyonu beyanın kıyaslama yoluyla doğruluğunu araştırmak ve sağlamaktır.

Bu usuller, matrahın tesbitine yarıyacak müstenüdatın bulunmaması veya yetersizliği hallerinde uygulanır. Bu itibarla hususi bir kazanç tesbiti usulü olmaktan ziyade verginin tahakkukuna yardımcı bir vasıta rolünü ifade eder.

İşte Gelir Vergisi rejimimiz, yukarıda belirtilen sebeplere dayanılarak ortalama kâr haddi ve gider esaslarına bünyesinde yer vermiş bulunmaktadır.

1. Ortalama kâr haddi esası :

Bu usullerde ticari kazanç, önceden tesbit edilmiş olan ortalama, kâr nisbetlerine göre işletmelerin hususiyetleri göz önünde tutularak tesbit olunur.

Gelir Vergisi sistemimizde kabul edilmiş olan ortalama kâr haddi müessesesi yapılan çeşitli değişikliklere rağmen kendüsinden beklenen fonksiyonu tam olarak ifa edememiştir.

Bunun sebebi re'sen takdir gibi çeşitli formalitelere bağlı bir müessesenin araya sokulması ve bu usulün işleminin önceden bir vergi incelemesine bağlı tutulmuş olmasıdır.

Bu itibarlardır ki, ortalama kâr hadleri müessesesinden müspet bir netice alındığı söylene-
mez.

Sunduğumuz kanun tasarısında yukarda da arz edildiği gibi perakende ticaret ve sanat sahasiyle, eğlence ve istirahat yerleri, taşıma işleri gibi hizmet işletmeleri sahasında vergi güvenliğini imkân nisbetinde sağlamak ve bu sahada mevcudolan geniş ölçüdeki vergi ziyana engel olmak ve mükellefleri vergi ödevlerini yerine getirirken daha müspet davranışlara sevk etmek maksadiyle kazanım tesbitine yardımcı olan bu kıyaslama metodunun süratle, doğrudan doğruya işlemini sağlar bir hale getirilmesi hedefi güdülmüştür.

Usulün işleminde, mükelleflerin her hangi bir şekilde gayriâdil vergilendirilmelerini önlemek maksadiyle, mükelleflerin beyanları ile bu usule göre tesbit edilecek kazançları arasındaki düşüklüğü izah etmelerine imkân verilmiştir. Bu izahat beyannamelerle birlikte verilebileceği gibi bilâhara idarenin talebi üzerine de gerekli açıklamalarda bulunabilecektir.

İkmalen vergi tarhiyatı, verdikleri izahat kâfi ve tatminkâr görülmiyenler hakkında yapılacak bu mükellefler için uzlaşma ve itiraz yolları açık bulundurulacaktır.

2. Gider esası :

Yukarda da işaret edildiği gibi gider esasına ait halen mevcut hükümlerin, tatbikatta matlup neticeyi sağlamadığı görülmektedir.

Bu sebeple sözü edilen hükümlerde de tatbikatı kolaylaştırıcı değişiklikler yapılmıştır.

Ezümle, beyan dışı kalmış olan ve müessesenin tam olarak işlemesine engel olduğu müşahede edilen bâzı giderlerin de bu bildirim konusuna alınması uygun görülmüş, takdir işleminde sadece tevsih ve izah edilemiyen giderlere hasrolunmuştur.

Ayrıca gider beyanına göre tarhiyat yapılmazdan önce beyan edilen giderler yönünden bir inceleme yapılması ve giderlerdeki fazlalığın servetten yapılan harcama ile borçla veya başka bir kaynaktan karşılandığının mükellef tarafından inceleme sırasında izah olunamaması şart kılınmıştır.

III - Ticari kazançlarla götürü usule tabi olmanın özel şartlarında yapılan değişiklik :

İş hacimleri ve kültür seviyeleri itibariyle gerçek usulde vergilendirilmeleri yerinde görülmiyen bir kısım ticaret ve sanat erbabının kazançlarının götürü usulde tesbit olunarak teklifleri ci-
hetine gidildiği malumdur.

Bu zümre ticaret ve sanat erbabının kimler olduğu, kanunda birisi genel diğeri de özel olmak üzere tesbit olunan şartlara göre tâyin edilmektedir.

Aneak mer'i hükümlerde, özel şartların (iş hacmini gösteren ölçülerin) maksadı aşacak şekilde geniş tutulması, tatbikatta mükellefler arasında gayriâdil vergilendirmeye yol açmış ve bizzat bu suretle vergilendirilenlerin de bâzı hallerde mağduriyetlerine sebebiyet vermiştir.

Diğer taraftan bu usulün fazlaca geniş tutulması, bu zümre mükellefler ile muamele ve münasebette bulunan diğer mükelleflerin kazançlarını noksan beyan etmelerine veya masraflarını yüksek göstermelerine de sebebiyet verdiği için bu sektörden umulan vergi hâsılatının tahakkuk etmemesinin de başlıca âmili olmaktadır.

Kaldı ki, gerçek usulde vergiye tabi tutulmakta olanlardan büyük bir kısmı gayet basit bir kayıt (işletme hesabı esas) tutmakla iktifa etmektedir. Bu derecede basit bir kaydı esasen mükellefler, vergi kanunlarının mecburiyeti olmadan dahi tutagelmektedirler.

Bu sebep ve mülâhazalardır ki, Gelir Vergisi Kanununda götürü usule tabi olmak için derpiş

edilen özel şartlarda (iş hacmi ölçülerinde) % 25 nisbetinde bir indirme yapılması ve böylece bu usulün asıl maksada uygun düşen mükelleflere hasredilmesi yerinde mütalâa edilmiştir.

Buna göre, bilfarz emtia alım - satımı ile uğraşanlar için evvelce kabul edilmiş olan 40 000 liralık yıllık mübayaâ şartı 30 000, 48 000 liralık satış ölçüsü ise 36 000 liraya indirilerek uygulanacaktır.

IV - Yapılan diğer değişiklikler :

Yukarda belirtilen değişiklikler dışında, Gelir Vergisi Kanununun uygulanmasında, gerçek kazancın tesbitine engel olduğu veya suiistimallere yol açtığı müşahede ve tesbit olunan birkaç hükmün de düzeltilmesi yoluna gidilmiştir.

1. Ârizî olarak yapılan gayrimenkul alım - satımları.

Ârizî olarak yapılan gayrimenkul alım - satımlarında sâfi kazanç, satış ve devir dolayısıyla elde edilen bedelden satılan malın maliyet bedeli ile bu muameleler dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin indirilmesi suretiyle tesbit olunmaktadır. Ancak maliyet bedelinin tesbiti kabil olmıyan hallerde maliyet bedeli yerine gayrimenkulün vergi değeri nazara alınmaktadır.

Vergi değeri, gayrimenkulün yıllık iradı nazara alınarak bulunan bir değerdir. Bu değer alım veya inşa tarihi ile satışın yapıldığı tarihin yakınlığı nisbetinde satış bedeline yakın bir miktarı ifade etmektedir.

Böyle olunca, satış bedeli ile vergi değerinin mukayesesi müspet bir fark, diğer bir ifade ile vergilendirilecek bir kazanç tevlihdetmemekte veya etse bile bu fark gerçek kazancın çok dâimunda kalmaktadır.

Kaldı ki, vergi değeri daha çok Bina Vergisi matrahının tâyininde nazara alınan bir değerlendirme ölçüsü olduğu, satınaldığı veya inşa ettiği gayrimenkulü satmak düşüncesinde bulunan kimselerin bu vergi ile direkt bir ilgisi de bulunmadığı cihetle sözü edilen değer yüksek takdir edilmesinden endişe duymamakta, aksine bunu terviğkâr hareketlerde bulunabilmektedirler.

Bu sebeplerdir ki, kazancın gerçeğe uygun şekilde tesbitine imkân vermek ve vergi ziyamı önlemek için vergi değeri yerine takdir yoluyla yine maliyet bedelinin tâyin edilmesi uygun görülmüştür.

2. Muhtelif ücret ödemelerinde vergi cetvellerinin uygulanması.

Ücretlerin gündelik, haftalık, aylık ve yıllık olmalarına göre hangi cetvellerin uygulanacağı Gelir Vergisi Kanununda açıklanmış, şu kadar ki, aynı devreler içinde yapılırsa dahi (muhtelif ücret ödemesi) mahiyetinde olan tediyeler için tediyelerin birleştirilmeksizin nazara alınacağı ayrıca hükme bağlanmıştır.

Muhtelif ücret ödemesinden maksadın ne olduğu ise, tatbikatta iş verenin tahalüfü veya hizmetin değişik olması esasına göre izah edilmiştir.

Ancak; iş verenin ve hizmetin aynı olmasına rağmen üniversite mensupları ile hâkimlere, ve bir kısım idare âmirlerine, aylıklarından başka, tazminat veya ödenek namıyla yapılmakta olan bir kısım ilâve tediyelere ait kanunlarda veya bu kanunların hükmünü tefsir eden Yüce Meclis kararında mezkûr ödemelerin aylıkla birleştirilmeksizin müstakillen vergilendirileceği tasrih edilmiş bulunmaktadır. Bu hususi hükümler sebebiyle mezkûr ödemeler aylıklardan ayrı olarak vergilendirilmektedir.

Tatbikatta bu hususi hükümler mesnet gösterilerek ilâve ödemelere bu çeşit adlar verilmek suretiyle ücretlerin parçalanması ve bu suretle vergi müterakkiliğinden kurtulma çarelerinin aranıldığı ve bunun gün geçtikçe yaygın bir hale geldiği görülmektedir. Hiçbir ödeme disiplinine bağlı olmıyan özel sektörde bu bir vergi kaçırılmaya teşvik istidadını göstermektedir.

Bu suretle vâkı vergi ziyamının önlenmesi amaç ile ve müktesep haklarının da ihlâl edilmemesi göz önünde tutularak muhtelif ücret ödemelerinden maksadın ne olduğunun kanunda açıkça izahı yapılmıştır.

3. Geçici maddeler :

Bu maddeler, yapılan değişikliklerin yürürlük tarihleri ve yeniden mükellefiyete gireceklerin kanuni mecburiyetlerini ne suretle ve ne zamanlarda yerine getireceklerinin tâyini ile ilgilidir,

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/632
Karar No. : 4

21 . 2 . 1964

Yüksek Başkanlığa

31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı Komisyonumuzca incelenmiş ilişik rapor sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerini rica eder üstün saygılarımı sunarım.

Geçici Komisyon Başkanı
Çanakkale
Şefik İnan

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/632
Karar No. : 24

22 . 2 . 1964

Yüksek Başkanlığa

31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında Hükümetçe hazırlanan kanun tasarısı Maliye Bakanlığının temsilcilerinin de iştirakiyle görüşüldü.

Görüşmelere başlanmazdan önce tasarı hükümlerinin ilgilendirdiği mükellef zümrelerinin mensub oldukları meslekî teşekküllerin ve Devlet Plânlama Teşkilâtının görüş ve mütalâalarının alınmasında fayda mütalâa edilerek Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları ile Türkiye Ziraat Odaları Birliklerinden ve Plânlama Teşkilâtından Komisyonumuza temsilciler davet olundu. Bunların iştirakleri ile yapılan toplantılarda kendilerinden geniş bilgi ve izahlar alınmış ve bu bilgiler ve sözü geçen birliklerle diğer teşekküllerin (Türkiye Çiftçi Birlikleri Federasyonu gibi) hazırlayıp tevdi ettiği broşürler Komisyonumuzun çalışmaları sırasında göz önünde bulundurulmuştur.

Plânlama Teşkilâtının tasarı hükümlerini genellikle yerinde gördüğü, ancak muaflık sınırlarının biraz daha daraltılması, güvenlik tedbirlerinin daha radikal esasa bağlanması, Ziraat Odaları Birliğinin, tarım kazançları ile ilgili muaflık ölçülerinin tesbitinde kullanılan usulün yerinde bulunduğu, randıman ve gider hesaplarında tasarı ile aralarında cüzi farklar mevcudolduğu, götürü gider emsali ile ilgili değişikliğe iştirak etmedikleri, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin ise ortalama kâr hadleri ve gider esaslarında takdir komisyonlarının mevcut hükümden çıkarılmasına katılmadıkları bu müesseselerin işleyişinde tarhiyatın doğrudan doğruya idarece yapılmasının mahzurlu görüldüğü anlaşılmıştır.

Bu mütalâa ve görüşlerin de ışığı altında Hükümet tasarısı incelenerek Komisyonumuzca varılan sonuçlar, değişiklik sebepleri ile birlikte, aşağıda açıklanmıştır.

Her sosyal müessese gibi vergi sistemi de memleketin ekonomik, sosyal ve kültürel şartlarına tâbi olarak devamlı bir gelişme ve değişme halindedir. İktisaden gelişme halinde olan ve bunu plânlı kalkınma devresine girmek suretiyle gerçekleştirmek çabasında bulunan memleketimizde bu tekâmülün daha da süratli seyrettiği görülmektedir. Bu durumda, bu günkü vergi sistemimizin bir

yandan plân ihtiyacının gerekli kıldığı varidatı ve vergi güvenliğini sağlayacak, öte yandan vergi ziyamı önliyecek şekilde malî yönden; sosyal adalet hedeflerini gerçekleştirmeyi mümkün kılacak şekilde sosyal yönden müessiriyetinin artırılması lâzımgelmektedir.

Komisyonumuzca incelenen tasarı yukarıda açıklanan hedeflere yöneltilmiş olarak hazırlanmış bulunmaktadır.

Tasarı maddesi 1,2-193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik bu maddelerinin yeniden değiştirilmesini öngören tasarıнын 1 ve 2 nci maddeleri ile Gelir Vergisinin tarım alanına uygulanmasının belirli bir ölçüde artırılması hedef tutulmuştur.

Gelir Vergisinin tarım sektörüne uygulanmasının henüz bir yıllık tabiiyat görmüş olması ve meslekî teşekküllerin bu konudaki mütalâaları da nazara alınarak muaflik sınırlarının Hükümet tasarısına nazaran bir miktar yüksek tutulması Komisyonumuzca benimsenmiş ve satış tutarı ölçüsü 25 000 liradan 30 000 liraya çıkarılmış, işletme büyüklüğü ölçüleri de buna mütenazır olarak % 20 civarında artırılmıştır.

Ayrıca, meyva ve bir kısım mahsul ziraatinde vergilendirmenin meyva ve mahsul verebilecek hale gelme durumu gözetilerek tesisi lüzumlu görüldüğünden, bu hususta ilgili maddelere açıklık verilmiş ve balıkcılıkta, bu zümre mükellefler ayrıca satışları üzerinden muayyen bir nisbette Belediye Rüsumu ödemekte oldukları cihetle bunlara ait satış ölçüsü bir miktar artırılmıştır.

Tasarı maddesi 3, 4 — Hükümet tasarısının bu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarı maddesi 5. — Götürü gider usulüne göre vergiye tabi çiftçilerin hasılatlarından indirecekleri götürü giderlerin zirai kazanç komisyonlarına tesbitinde muayyen bir hadden aşağı tesbit yapmamaları maksadıyla Gelir Vergisi Kanununda yer alan bu hükmün değiştirilmesini ve asgari gider haddinin % 70 ten % 60 a indirilmesini öngören bu madde, bu konuda üyelerin ve meslekî teşekküllerin ileri sürdükleri endişeler nazara alınarak, kabul edilmemiştir.

Tasarı maddesi 6. — Bu madde, numarası değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Tasarı maddesi 7. — Bu maddenin numarası 6 olarak değiştirilmiştir.

Vergi güvenliğini sağlamak ve mükellefleri doğru beyana sevk etmek amacıyla Gelir Vergisi Kanununda yer almış bulunan bu hükmün daha tesiri kılınması için yapılmış olan değişiklik esas itibarıyla uygun görülmüş; ancak maddenin 6 numaralı bendinde yer alan (yemek, içmek, giyim) giderlerinin tadadî olarak zikredilmesinin bâzı karışıklıklara yol açacağı mülahazası ile bu giderler geçim gideri şekline sokulmuş, eğlence giderleri, tesbitindeki, müşkülât sebebiyle, bend hükmünden çıkarılmıştır.

Tasarı maddesi 8. — Gelir Vergisi Kanununun yürürlükteki hükümlerinde muhtelif ücret ödemesinden maksadın ne olduğu tarif edilmediği için tatbikatta birtakım ihtilâfların zuhur ettiği ve adaletsiz sonuçlar doğurduğu verilen izahlardan anlaşılmiş, bu hususta gerekli tarifin yapılması yanında görülmüştür. Ancak, hükümet tasarısında muhtelif ücret ödemesi karakterinde olmamalarına rağmen bir kısım ödemelerin bu konudaki tefsir kararına dayanılarak ayrı ayrı vergilendirildiği, bu sebeple vergilendirmenin sahipleri bakımından müktesep hak telâkki edilerek halen muhafaza edilmek istendiği anlaşılmıştır. Bu halin vergilendirmede adaletsizlik ve eşitsizlik yaratacağını göz önünde bulunduran Komisyonumuz, bu kayıtları metinden çıkarmış ve tarif açıklık vermiştir.

Tasarının madde numarası 7 olarak değiştirilmiştir.

Tasarı maddesi 9. — Madde numarası 8 olarak değiştirilmiştir.

Bir kısım Gelir Vergisi mükelleflerinin doğru beyanda bulunmalarını sağlamak amacıyla Gelir Vergisi Kanununda yer almış bulunan ortalama kâr haddi müessesesinin işler hale sokulmasını hedef tutan değişiklik yerinde görülmüş; ancak, bu maddeye göre tesbit edilen kazançla mükellef beyanı arasındaki farkın izahı yönünden mükellefe tanınmış olan hakkın daha tarafsız şekilde uygulanmasını temin düşüncesiyle mükelleflerin bu izahlarını tek bir memur yerine bir heyette yaptırılmaları uygun mütalâa edilerek maddeye bu hususta bir fıkra eklenmiştir.

Ayrıca zuhur eden farkın 1 000 lirayı aşması halinde ikmal tarhiyatı konusu yapılması esas kabul edilmiştir.

Tasarı maddesi 10. — Madde numarası 9 olarak değiştirilmiştir.

Mükellefleri gerçeğe uygun şekilde beyana teşvik maksadıyla Gelir Vergisi Kanunumuzda yer alan gider esas müessesesinin işler hâle konulması amacıyla yapılmış olan değişiklik esas itibariyle muvafık görülmüştür. Yapılan incelemelerle mükellefin beyanının üstünde gider tesbiti halinde, tesbit edilen bu miktarın nazara alınabilmesi için, maddi delillere istinadedilmiş olması gerektiğine kanaat getirilerek bu hususta hükme gerekli kayıt eklenmiştir.

Ayrıca giderler ile gelir arasındaki farkın 500 lirayı aşması halinde ikmal tarhiyatını öngören hüküm, bu had 1 000 liraya çıkarılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Tasarı maddesi 11. — Binalardan alınan Savunma Vergisinin Gelir Vergisinden mahsubunâ imkân vermiyen bu hükmün, bu zümre mükelleflerin vergi yükünü ağırlaştıracağı ve mükerreriği nazara alınarak kabul edilmemiş ve eski hâlin devam ettirilmesi yerinde mütalâa edilmiştir.

Tasarı maddesi 12. — Madde numarası, kabul edilmeyen tasarı maddeleri sebebiyle, 10 olarak değiştirilmiştir.

Tarım kazançları üzerinden Gelir Vergisine tabi olan çiftilerin geçici bir devre için asgari miktarlarda vergi ödemelerini öngören bu madde, esas itibariyle kabul edilmekle beraber asgari vergi miktarlarının, ekilen arazinin genişliği nazara alınmaksızın seyyanen uygulanmasının orta sınıf çiftçiler üzerinde fazla külfet yaratacağı göz önünde tutularak, kademeli olarak tesbiti yerinde görülmüştür.

Ayrıca çeşitli tabii âfetler sebebiyle düşük mahsul alanların bu vergilerinin kısmen veya tamamen terkin edilmesini sağlayacak hükümler maddeye eklenmiştir.

Bundan başka, bu geçici devrede diğer kazanç gruplarında olduğu gibi bu alanda da daha mâkul güvenlik tedbirlerinin alınması veya bu tedbirlerin işler hâle konulması için lüzumlu çalışmaların yapılması hususunda gerekli kayıtlar madde metnine konulmuş bulunmaktadır.

Tasarının 1 ve 2 nci maddeleri — Geçici 1 nci madde hükmü, madde numaralarında yapılan değişiklikler gözetilerek gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra kabul edilmiştir.

Tasarının geçici ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarıya eklenen geçici 3, 4 ve 5 inci madde :Bu geçici maddelerle tasarıda yer almış olan hükümlerin uygulama tarihleri ve uygulama şekilleri tâyin ve tesbit olunmuştur.

Komisyonumuz, bu kanun tasarısının, işin mahiyetine ve müstaceliyetine binaen öncelik ve ivedilikle görüşülmesini kararlaştırmış bulunmaktadır.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon Başkanı	Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
Çanakkale	Sakarya	Konya	Amasya
S. İnan	N. Bayar	R. Özal	R. Arpacıoğlu
Adana	Adana	Ağrı	Amasya
Muhalifim	Muhalifim	Muhalifim	10 ncu maddeye muhalifim
Y. Aktimur	A. Savrun	N. Güngör	M. K. Karan
Burdur	Bursa	Erzurum	İstanbul
N. Yavuzkan	Söz hakkım mahfuzdur. • A. Türkel	G. Karaca	V. Özarar
İzmir	Kastamonu	Konya	Konya
Muhalifim	10, 11, 12, geçici 1, 2 nci maddelere muhalifim, söz hakkım mahfuzdur	K. Ataman	A. Kuzucu
İ. Gürsan	İ. H. Yılanlıoğlu	İmzada bulunmadı	

Maras
Muhafifim
A. Hüdayioğlu

Giresun
A. Cüceoğlu

Ordu
İ. Ağaoğlu

Rize
Bâzı maddelere muha-
lifim
A. H. Güner

Siirt
Muhafifim
H. Özgen

Sivas
R. Günay

Van
Ş. Kösercioğlu

24 . 2 . 1964

Muhalefet şerhi

1. Komisyonun 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 12 nci maddesinde değişiklik yapılmasını ön-gören teklifi, zirai sektörün vergilendirilmesinde dayanan işletme büyüklüğü ölçüleri; taallük ettik-leri zirai faaliyet kollarının gerçeklerine ve mahiyetlerine nüfuz eden ve onları lâynkiyle belir-tou bir kuvvette olmadığı ve 30 000 liralık hasılat ölçüsüyle olan bağılıkları ve münasebetleri de indî görüşlere ve takdirlere dayandığı için yerinde ve isabetli görmekteyiz.

2. Gerek Hükümetin, gerekse komisyonun 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 111 ve 113 nü maddelerindeki değişikliklere dair tekliflerini Gelir Vergisinin ve vergi hukukunun dayandığı prensiplerle ve sistemin düzeniyle telif etmeye imkân görmemekteyiz.

3. Komisyonca bazı değişikliklerle kabul edilmiş olan zirai sektördeki asgari vergi müesse-sesini ne vergi adaletiyle ne vergi prensipleriyle ne de hukuk prensipleriyle telif etmeye imkân görmemekteyiz.

4. Komisyonun verginin 1963 yılına teşmil edilmesini tazammun eden kararında hukuk prensipleri, verginin dayandığı prensipler ve adalet ilkeleri sonsuz tatbikat mahzurlarını da na-za alarak doğru görmüyor ve bu karara iştirak etmiyoruz. Komisyon teklifinin geçici ikinci maddesinde yer alan hükümlerin de aynı mülâhazalarla kabulünü mümkün görmüyoruz.

5. Hükümetin Gelir Vergisi Kanununda yapılmasını istediği değişiklikleri de, bir vergi re-formu veya bir sistem ıslahını tazammun eden ve bir yenilik getirici vasıf taşıyan mahiyette görmediğimiz ve sadece malî mülâhaza ile hareket edildiğini tesbit ve müşahade ettiğimiz için kabul etmeye ve benimsemeye imkân görmüyoruz.

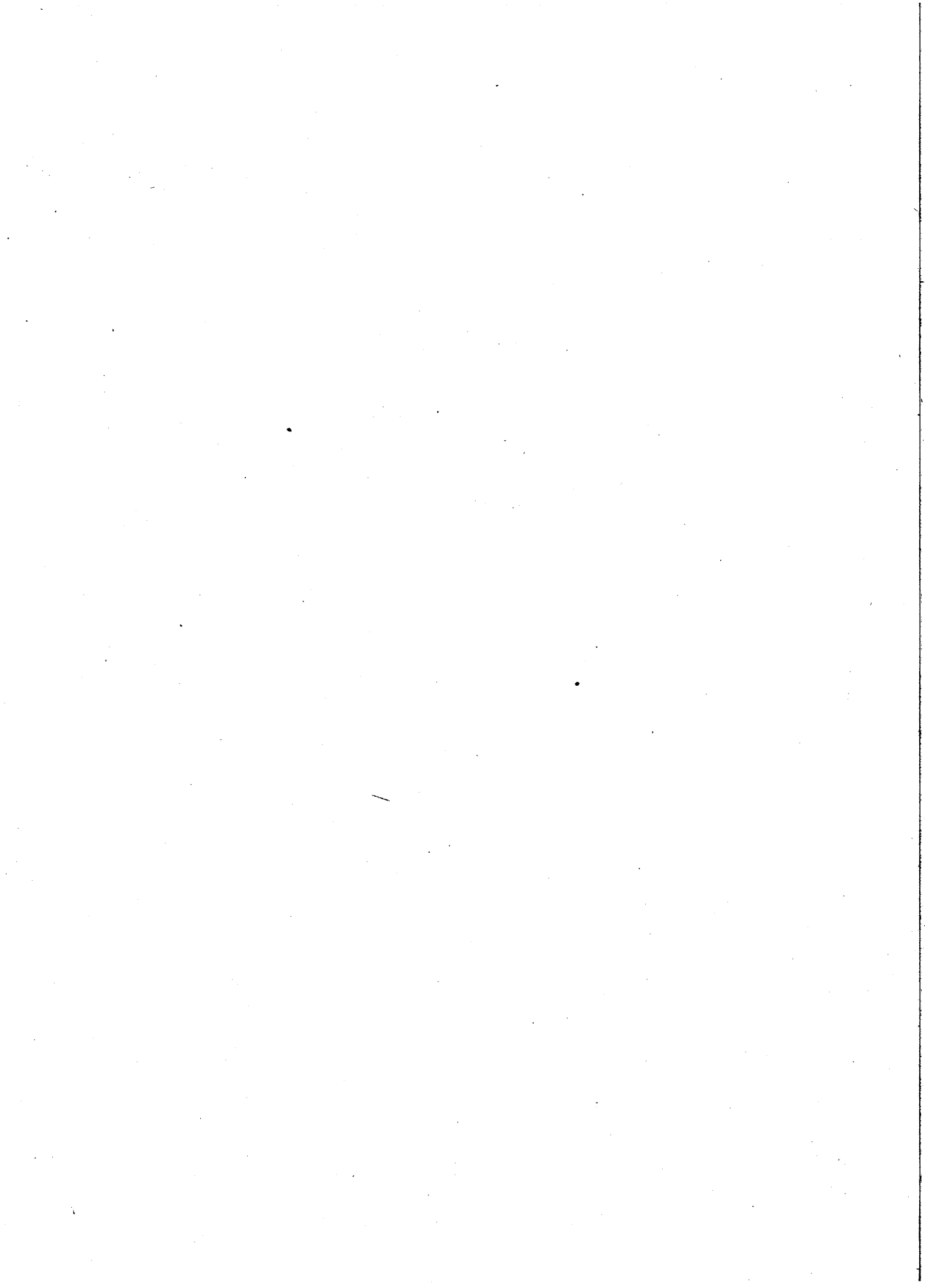
Izmir
İ. Gürsan

Ağrı
N. Gıngör

Adana
A. Savran

Siirt
H. Özgen

Adana
Y. Aktınar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İşletme büyüklüğü ölçüsü

Madde 12. — Küçük çiftçi muaflığını tâyin bakımından, bir takvim yılı içinde nazara alınacak işletme büyüklüğü ölçüleri şunlardır :

- 1 inci grup : Hububat ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 250 dönümü,
- 2 inci grup : Bakliyat, ayçiçeği, afyon, susam, keten ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 180 dönümü,
- 3 ncü grup : Pamuk ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 120 dönümü,
- 4 ncü grup : Pancar, patetes, soğan, sarımsak, kavun, karpuz, çeltik, kendir ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 75 dönümü,
- 5 nci grup : Tütün, çay, sebze ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 40 dönümü,
- 6 ncı grup : Bağ, incir ve fındık ziraatinde yüz ölçümü toplamı 120 dönümü,
- 7 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş Antepfıstığı ve zeytinliklerde 1 300 ağacı,
- 8 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş narenciyede 400 ağacı,
- 9 ncu grup : Diğer meyva ve mahsul ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 60 dönümü,
- 10 ncu grup : Büyükbaş hayvan sayısı 40 adedi, (iş hayvanları ile iki yaşındaki büyükbaş hayvanlar hariç)
- 11 nci grup : Küçükbaş hayvan sayısı 200 adedi, (bir yaşındaki küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç)

Yukarda yazılı ziraat gruplarının birkaç tanesinin içine giren zirai faaliyetlerin bir arada yapılması halinde, en fazla iki gruba ait işletme büyüklüklerinin bu gruplar için yukarda yazılı hadlerin yarısını aşmadığı takdirde muaflık devam eder.

Yukarda zikredilen meyveli ve meyvesiz ağaçlarda meyve veya mahsul verebilecek hale gelme durumu başlangıcı Tarım ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

MADDE 2. — Aynı kanunun 202 sayılı Kanunla değişik 13 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Satış tutarı ölçüsü

Madde 13. — Küçük çiftçi muaflığından istifade edebilmek için zirai mahsullerin bir takvim yılı içindeki satış bedelleri tutarının 25 bin lirayı geçmemesi şarttır.

Arazi üzerinde yapılmıyan zirai faaliyetler ile kara ve su avcılığında ve 12 nci maddede işletme büyüklüğü ölçüsü gösterilmeyen zirai faaliyetlerde muaflık yalnız yıllık satış tutarı ölçüsüne göre tâyin olunur.

MADDE 3. — Aynı kanunun 202 sayılı Kanunla değişik 19 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazançlarda istisna

Madde 19. — 31.12.1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 27.12.1963 tarih ve 365 sayılı Kanunla değişik 19 uncu maddesinde yazılı istisna hadleri 10 bin lirayı aşmıyan sâfi kazançlara uygulanmak kaydıyla 2 500 liraya indirilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiş-
tirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İşletme büyüklüğü ölçüsü

Madde 12. — Küçük çiftçi muaflığını tâyin bakımından, bir takvim yılı içinde nazara alınacak işletme büyüklüğü ölçüleri şunlardır :

- 1 nci grup : Hububat ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 300 dönümü ;
- 2 nci grup : Bakliyat, ayçiçeği, afyon, susam, keten ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 220 dönümü ;
- 3 ncü grup : Pamuk ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 150 dönümü ;
- 4 ncü grup : Pancar, patates, soğan, sarımsak, kavun, karpuz, çeltik, kendir ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 90 dönümü ;
- 5 nci grup : Tütün, çay, sebze, ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 50 dönümü (çayda mahsul verebilecek hale gelmeyenler hariç) ;
- 6 ncı grup : Meyva verebilecek hale gelmiş bağ, incir ve fındık ziraatinde yüz ölçümü toplamı 150 dönümü ;
- 7 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş Antepfıstığı ve zeytinliklerde 1 500 ağacı ;
- 8 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş narenciyede 500 ağacı ;
- 9 ncü grup : Diğer meyva ve mahsul ziraatinde ekili arazinin yüz ölçümü toplamı 75 dönümü (Meyva ve mahsul verebilecek hale gelmeyenler ile palamut hariç) ;
- 10 ncü grup : Büyükbaş hayvan sayısı 50 adedi, (iş hayvanları ile iki yaşındaki büyükbaş hayvanlar hariç) ;
- 11 nci grup : Küçükbaş hayvan sayısı 250 adedi, (bir yaşındaki küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç) ;

Yukarda yazılı ziraat gruplarının birkaç tanesinin içine giren zirai faaliyetlerin bir arada yapılması halinde, en fazla iki gruba ait işletme büyüklüklerinin bu gruplar için yukarda yazılı hadlerin yarısını aşmadığı takdirde muaflık devam eder.

Yukarda zikredilen meyveli ve meyvesiz ağaçlarda meyve veya mahsul verebilecek hale gelme durumu başlangıcı Tarım ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

MADDE 2. — Aynı kanunun 202 sayılı Kanunla değişik 13 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Satış tutarı ölçüsü

Madde 13. — Küçük çiftçi muaflığından istifade edebilmek için zirai mahsullerin bir takvim yılı içindeki satış bedelleri tutarının 30 bin lirayı geçmemesi şarttır. Bu had, balıkçılar için 40 bin liradır.

Arazi üzerinde yapılmıyan zirai faaliyetler ile kara ve su avcılığında ve 12 nci maddede işletme büyüklüğü ölçüsü gösterilmeyen zirai faaliyetlerde muaflık yalnız yıllık satış tutarı ölçüsüne göre tâyin olunur.

MADDE 3. — Aynı kanunun 202 sayılı Kanunla değişik 19 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Zirai kazançlarda istisna

Madde 19. — 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 27 . 12 . 1963 tarih ve 365 sayılı Kanunla değişik 19 ncü maddesinde yazılı istisna hadleri 10 bin lirayı aşmıyan sâfi kazançlara uygulanmak kaydıyla 2 500 liraya indirilmiştir.

MADDE 4. — Aynı kanunun 48 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 1 - 9 numaralı bendlerinde yazılı hadler % 25 (yüzde yirmibeş) nisbetinde indirilmiştir.

MADDE 5. — Aynı kanunun 202 sayılı Kanunla değişik 54 ncü faddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Zirai kazançlar il komisyonlarınca tesbit edilen götürü gider emsalleri % 60 (dâhil) nisbetinde az olamaz.

MADDE 6. — Aynı kanunun 19.2.1963 tarihli ve 202 sayılı Kanunla değişik 81 nci maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Maliyet değerinin mükelleflerce tesbit edilememesi halinde Vergi Usul Kanununda yazılı takdir komisyonlarınca tesbit edilecek maliyet değeri, ticari kazancı bilânço esasına göre tesbit edilen işletmelerde maliyet bedeli yerine son bilânçoda yazılı değerler esas tutulur.

MADDE 7. — Aynı kanunun 91 nci maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkradan sonra bir fıkra eklenmiştir.

Tam mükellefiyete tabi olanların (geliri, götürü gider usulüne göre tesbit edilen zirai kazançlarla sair kazanç ve iratlardan ibaret olanlarla 87 nci madde gereğince ihtiyari toplama hakkından faydalanan menkul ve gayrimenkul sermaye iradı sahipleri ve ücret erbabı hariç) yıllık beyannamelerinde gösterecekleri gider bildirimleri şunlardır :

1. İş yeri dışında kalan yerler için ödenen kiralar,
2. Sayfiye giderleri (yol giderleri dâhil),
3. Özel otomobil ve sair kara, su ve hava taşıtları ve bunların takribi giderleri (bunlar için ödenen vergi, resim ve harclar dâhil),
4. Hizmetçi, mürebbiye, şoför ve bahçıvan gibi özel hizmetlerde çalıştırılanların sayısı ve bunların takribi giderleri,
5. Öğrenim giderleri (katî miktarı bilinmiyorsa takribi miktarı),
6. Yemek, içmek, giyim, ısıtma, aydınlatma ve eğlence giderleri ile dernek ve kulüplere ödenen aidatların gerçek miktarları, gerçek miktarları bilinmiyorsa takribi miktarları (işletmede istihsal olunan zirai mahsullerden teşebbüs sahibi ile eşi ve velâyet altındaki çocukları tarafından istihlâk edilenler hariç),

Yukarıki bendlerde yazılı giderler, eş ve çocuklarla diğer kimseler için yapılan giderlerde dâhil olmak üzere bir takvim yılı içinde yapılan giderlerdir.

MADDE 8. — Aynı kanunun 104 ncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Bu madde hükmünün uygulanmasında, 4936, 5017, 5027, 6564, 6995, 5.7.1962 tarih ve 60 sayılı kanunlarla diğer özel kanunlarda, vergilendirme bakımından aylıklarla birleştirilemeyeceği açıklanan ödemeler hariç, aynı iş veren tarafından her ne nam ile olursa olsun ayrı ayrı hizmetler karşılığını teşkil etmeksizin yapılan ödemeler muhtelif ücret ödemesi sayılmaz.

MADDE 9. — 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 111 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ortalama kâr haddi esası

Madde 111. — Kısmen veya tamamen perakende satış yapan ticaret erbabı ile imalâtçıların, otel, pansiyon, bar, gazino, lokanta, kahvehane, kır bahçesi, plâj ve emsali eğlence ve istirahat yeri işletenlerin ve her nevi taşıma işleriyle iştigal edenlerin gösterdikleri gayrisâfi kazançlar; Vergi Usul Kanununa göre tesbit edilen ortalama kâr hadlerinin, ticaret erbabı ile imalâtçılarda perakende satılan emtianın maliyet bedeline, bunlar dışında kalanlar da işletme giderlerine uygulanması so-

MADDE 4. — Aynı kanunun 43 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 1 - 9 numaralı bendlerinde yazılı hadler % 25 (yüzde yirmibeş) nisbetinde indirilmiştir.

MADDE 5. — Aynı kanunun 19 . 12 . 1963 tarihli ve 202 sayılı Kanunla değişik 81 nci maddesinin 4 ncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Maliyet değerinin mükelleflerce tesbit edilmemesi halinde Vergi Usul Kanununda yazılı takdir komisyonlarınca tesbit edilecek maliyet değeri, ticari kazancı bilanço esasına göre tesbit edilen işletmelerde maliyet bedeli yerine son bilançoda yazılı değerler esas tutulur.

MADDE 6. — Aynı kanunun 91 nci maddesinin 3 ncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu fıkradan sonra bir fıkra eklenmiştir.

Tam mükellefiyete tabi olanların (Geliri, götürü gider usulüne göre tesbit edilen zirai kazançlarla sair kazanç ve iratlardan ibaret olanlar, 87 nci madde gereğince ihtiyari toplama hakkından faydalanan menkul ve gayrimenkul sermaye iradı sahipleri ve ücret erbabı hariç) yıllık beyannamelerinde gösterecekleri gider bildirimleri şunlardır:

1. İş yeri dışında kalan yerler için ödenen kiralara,
 2. Sayfiye giderleri (Yol giderleri dâhil),
 3. Özel otomobil ve sair kara, su, ve hava taşıtları ve bunların takribî giderleri (Bunlar için ödenen vergi, resim ve harçlar dâhil)
 4. Hizmetçi, mürebbiye, şöför ve bahçıvan gibi özel hizmetlerde çalıştırılanların sayısı ve bunların takribî giderleri,
 5. Öğrenim giderleri (Katî miktarı bilinmiyorsa takribî miktarı),
 6. Geçim, ısıtma, aydınlatma, telefon giderleriyle dernek ve kulüplere ödenen aidatların gerçek miktarları, gerçek miktarları bilinmiyorsa takribî miktarları (İşletmede istihsal otunan zirai mahsullerden teşebbüs sahibi ile eşi ve velâyet altındaki çocukları tarafından istihlâk edilenler hariç).
- Yukarıki bendlerde yazılı giderler, eş ve çocuklarla diğer kimseler için yapılan giderler de dâhil olmak üzere bir takvim yılı içinde yapılan giderlerdir.

MADDE 7. — Aynı kanunun 104 ncu maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Bu madde hükmünün uygulanmasında, muhtelif ücret ödemesi, ayrı ayrı iş verenler tarafından yapılan ödemelerle aynı iş veren tarafından başka başka hizmetler karşılığında yapılan ödemeleri ifade eder.

Aynı iş veren tarafından, her ne nam ile olursa olsun, başka başka hizmetlerin karşılığını teşkil etmeksizin yapılan ödemeler, muhtelif ücret ödemesi sayılmaz.

MADDE 8. — 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 111 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.:

Ortalama kâr hadli esas

Madde 111. — Kısmen veya tamamen perakende satış yapan ticaret erbabı ile imalâtçıların, otel, pansiyon, bar, gazino, lokanta, kahvehane, kır bahçesi, plâj ve emsali eğlence ve istirahat yeri işletenlerin ve her nevi taşıma işleriyle işgal edenlerin gösterdikleri gayrisâfi kazançlar; Vergi Usul Kanununa göre tesbit edilen ortalama kâr hadlerinin, ticaret erbabı ile imalâçılarda perakende satılan emtianın maliyet bedeline, bunlar dışında kalanlar da işletme giderlerine uygu-

nucunda bulunacak miktarlara göre düşük bulunduğu ve düşüklük sebepleri izah olunamadığı takdirde, beyan edilen gayrisâfi kazançlar yerine bulunan bu miktarlar vergi tarhına esas tutulur.

Mükellefler düşüklük sebeplerini beyannameleri ile birlikte yazılı olarak izah edebilirler. Beyannameleri ile birlikte yazılı izahatta bulunmayanlar, 15 günden az olmamak üzere, tâyin edilecek süre içinde, izaha davet olunurlar, süresi içinde cevap verilmediği takdirde, düşüklük sebepleri izah edilememiş sayılır.

Mükelleflerin beyanlarına göre vergi tarh edildikten sonra, yukardaki fıkraya dayanılarak hesaplanacak gayrisâfi kazançlardan doğan ve miktarı 500 liradan yukarı olan matrah farkları üzerinden ayrıca cesasız olarak ikmalen vergi tarh olunur.

Bu maddede sözü edilen işletme giderlerinin nelerden ibaret olduğu Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunur.

Yukardaki hükümlerde yer alan «perakende satış» tan maksat; satışı yapılan madde ve malzemenin aynen veya işlendikten sonra satışını yapan kimseler dışındakilere satılmasıdır.

MADDE 10. — Aynı kanunun 113 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Gider esası

Madde 113. — Mükelleflerce yıllık beyannamede gösterilen veya vergi incelemeleri sırasında tesbit olunan gelir, mükelleflerce bildirilen veya vergi incelemeleri sırasında tesbit olunan 91 nci maddeye göre beyanı mecburi giderlerden düşük bulunduğu ve düşüklük miktarı 500 lirayı aştığı takdirde, aşan miktarın tamamı, beyannamenin ilgili bulunduğu dönem içinde elde edilmiş ve vergisi ödenmemiş gelir sayılır ve bu miktar üzerinden ikmalen cesasız vergi tarh olunur.

Şu kadar ki, incelemede noksan görülen ve kesin miktarı maddi delillere göre tesbit edilemeyen gider unsurlarının miktarı Takdir Komisyonunca tâyin olunur.

Bu hükme göre tarhiyat yapılabilmesi için beyannamede gösterilen giderlerin incelenmesi ve giderlerdeki fazlalığın servetten yapılan harcama ile, borçla veya başka bir kaynaktan karşılandığının mükellef tarafından inceleme sırasında izah olunamaması şarttır.

MADDE 11. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik mükerrer 122 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Gerçek kişilerin sahib oldukları bina ve arazi için ödedikleri Bina, Buhran ve Arazi vergileri, aşağıdaki esaslara göre, bunların Gelir Vergisine mahsubedilir.

MADDE 12. — Aynı kanuna aşağıda yazılı geçici 10 ncu madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 10. — Gelir Vergisine tabi çiftçilerin 1963 - 1967 takvim yılları için verecekleri yıllık Gelir Vergisi beyannamelerinde gösterdikleri zirai kazançlar üzerinden hesaplanan yıllık Gelir vergileri (yıllık beyannamelerde çeşitli kaynaklardan kazanç ve irat gösterilmesi halinde yıllık verginin zirai kazançta isabet eden kısmı) aşağıda yazılı birimlere göre bulunan miktarlardan az olmaz. Az olduğu takdirde bu miktarlara yükseltilir.

Geçici Komisyonun değiştirilişi

lanması sonucunda bulunacak miktarlara göre düşük bulunduğu ve düşüklük sebepleri izah olunmadığı takdirde, beyan edilen gayrisâfi kazançlar yerine bulunan bu miktarlar vergi matrahına esas tutulur.

Mükellefler düşüklük sebeplerini beyannameleri ile birlikte yazılı olarak izah edebilirler. Beyannameleri ile birlikte yazılı izahatta bulunmayanlar, 15 günden az olmamak üzere tâyin edilecek süre içinde, izaha davet olunurlar. Süresi içinde cevap verilmediği takdirde, düşüklük sebepleri izah edilmemiş sayılır.

Mükelleflerin verecekleri izahat ve vesikalar; müstakil vergi dairesi olan yerlerde ilgili vergi dairesi müdürü, olmiyan yerlerde mahallin en büyük malmemuru, bunların mâzeretleri halinde tevkil edecekleri zatın başkanlığında vergi dairesinin ilgili vergi memurundan ve mahalli ticaret odalarınca, olmiyan yerlerde belediyelerce üç yıl için seçilmiş bir üyeden kurulu komisyon tarafından incelenir.

Mükellef izahatı kısmen veya tamamen kabul edilmediği takdirde, kabul edilmeyen kısım vergi tarhına esas olur.

Mükelleflerin beyanlarına göre vergi tarh edildikten sonra, yukardaki fıkraya dayanılarak hesaplanacak gayri sâfi kazançlardan doğan ve miktarı 1 000 liradan yukarı olan matrah farkları üzerinden ayrıca cezasız olarak ikmalen vergi tarh olunur.

Bu maddede sözü edilen işletme giderlerinin nelerden ibaret olduğu Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunur.

Yukarıdaki hükümlerde yer alan «perakende satış» tan maksat; satışı yapılan madde ve malzemenin aynen veya işlendikten sonra satışını yapan kimseler dışındakilere satılmasıdır.

MADDE 9. — Aynı Kanunun 113 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Gider esası

Madde 113. — Mükelleflerce yıllık beyannamede gösterilen veya vergi incelemeleri sırasında tesbit olunan gelir, mükelleflerce bildirilen veya vergi incelemeleri sırasında maddi delillere istinaden tesbit olunan 91 nci maddeye göre beyanı mecburi giderlerden düşük bulunduğu ve düşüklük miktarı 1 000 lirayı aştığı takdirde, aşan miktarın tamamı, beyannamenin ilgili bulunduğu dönem içinde elde edilmiş ve vergisi ödenmemiş gelir sayılır ve bu miktar üzerinden ikmalen cezasız vergi tarh olunur.

Şu kadar ki, incelemede noksan görülen ve kesin miktarı maddi delillere göre tesbit edilemeyen gider unsurlarının miktarı Takdir Komisyonunca tâyin olunur.

Bu hükme göre tarhiyat yapılabilmesi için beyannamede gösterilen giderlerin incelenmesi ve giderlerdeki fazlalığın servetten yapılan harcama ile, borçla veya başka bir kaynaktan karşılandığının mükellef tarafından inceleme sırasında izah olunamaması şarttır.

MADDE 10. — Aynı kanuna aşağıda yazılı geçici 10 ncü madde eklenmiştir:

GEÇİCİ MADDE 10. — Gelir Vergisine tabi çiftçilerin en geç 1967 yılına ve ortalama kâr hadlerinin tesbitine dair komisyonlar kurulup bu hadler tesbit edilinceye ve Gelir Vergisi Kanununun bünyesinde bu bakımdan gerekli değişiklikler yapılmıyaya kadar verecekleri yıllık gelir vergisi beyannamelerinde gösterdikleri zirai kazançlar üzerinden hesaplanan yıllık gelir vergileri (yıllık beyannamelerde çeşitli kaynaklardan kazanç ve irat gösterilmesi halinde yıllık verginin zirai kazan-

Hükümetin Teklifi

- 1 nci grup : Hububat ziraatinde ekili arazinin dönümünde 3 lira,
- 2 nci grup : Bakliyat, ayçiçeği, afyon, susam, keten ziraatinde ekili arazinin dönümünde 4 lira,
- 3 ncü grup : Pamuk ziraatinde ekili arazinin dönümünde 6 lira,
- 4 ncü grup : Pancar, patates, soğan, sarımsak, kavun, karpuz, çeltik, kendir ziraatinde ekili arazinin dönümünde 10 lira,
- 5 nci grup : Tütün, çay ve sebze ziraatinde ekili arazinin dönümünde 18 lira,
- 6 ncı grup : Bağ, incir ve fındık ziraatinde dönümde 6 lira,
- 7 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş Antepfıstığı ve zeytinliklerde ağaç başına 55 kuruş,
- 8 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş narenciyede ağaç başına 180 kuruş,
- 9 ncü grup : Diğer meyva ve mahsül ziraatinde ekili arazinin dönümünde 12 lira,
- 10 ncü grup : Büyükbaş hayvan başına 18 lira, (iş hayvanları ile iki yaşındaki büyükbaş hayvanlar hariç)
- 11 nci grup : Küçükbaş hayvan başına 3,60 kuruş, (bir yaşındaki küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç),

Geçici Komisyonun değiştirişi

ca isabet eden kısmı) aşağıda yazılı birimlere göre bulunan miktarlardan az olamaz. Az olduğu takdirde, bu miktarlara yükseltilir.

1 nci grup : Hububat ziraaatinde ekili arazinin ;

İlk 300 dönümü için dönümünden 1 lira,

Sonra gelen 300 dönümü için dönümünden 1,50 lira,

Sonra gelen 300 dönümü için dönümünden 3 lira,

Sonra gelen dönümleri için dönümünden 4 lira.

2 nci grup : Bakliyat, ayçiçeği, afyon, susam, keten ziraaatinde ekili arazinin ;

İlk 220 dönümü için dönümünden 1,50 lira,

Sonra gelen 220 dönümü için dönümünden 2 lira,

Sonra gelen 220 dönümü için dönümünden 4 lira,

Sonra gelen dönümleri için dönümünden 5 lira.

3 nc grup : Pamuk ziraaatinde ekili arazinin ;

İlk 150 dönümü için dönümünden 2 lira,

Sonra gelen 150 dönümü için dönümünden 3 lira,

Sonra gelen 150 dönümü için dönümünden 6 lira,

Sonra gelen dönümleri için dönümünden 7 lira.

4 nc grup : Pancar, patates, soğan, sarımsak, kavun, karpuz, eltik, kendir ziraaatinde ekili arazinin ;

İlk 90 dönümü için dönümünden 3 lira,

Sonra gelen 90 dönümü için dönümünden 5 lira,

Sonra gelen 90 dönümü için dönümünden 10 lira,

Sonra gelen dönümleri için dönümünden 12 lira.

5 nci grup : Tütün, ay ve sebze ziraaatinde ekili arazinin (ayda mahsul verebilecek hale gelmiyenler hariç) ;

İlk 50 dönümü için dönümünden 6 lira,

Sonra gelen 50 dönümü için dönümünden 9 lira,

Sonra gelen 50 dönümü için dönümünden 18 lira,

Sonra gelen dönümleri için dönümünden 20 lira.

6 nc grup : Meyva verebilecek hale gelmiş bağ, incir ve fındık ziraaatinde ;

İlk 150 dönümü için dönümünden 2 lira,

Sonra gelen 150 dönümü için dönümünden 3 lira,

Sonra gelen 150 dönümü için dönümünden 6 lira,

Sonra gelen dönümleri için dönümünden 7 lira.

7 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş Antepfıştığı ve zeytinliklerde ;

İlk 1 500 ağaç için ağacından 20 kuruş,

Sonra gelen 1 500 ağaç için ağacından 30 kuruş,

Sonra gelen 1 500 ağaç için ağacından 55 kuruş,

Sonra gelen ağaçlar için ağacından 70 kuruş.

8 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş narenciyede ;

İlk 500 ağaç için ağacından 60 kuruş,

Sonra gelen 500 ağaç için ağacından 90 kuruş,

Sonra gelen 500 ağaç için ağacından 180 kuruş,

Sonra gelen ağaçlar için ağacından 200 kuruş.

9 nc grup : Diğer meyva ve mahsul ziraaatinde ekili arazinin (meyva ve mahsul verebilecek hale gelmiyenler ve palamut hariç) ;

İlk 75 dönümü için dönümünden 4 lira,

Sonra gelen 75 dönümü için dönümünden 6 lira,

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun;

- a) 1, 2, 3, ve 12 nci maddeleri 1963 takvim yılı,
- b) 5 nci maddesi 1966 takvim yılı,
- c) 4 ve 6 ncı maddeleri 1964 takvim yılı başından;
- d) Diğer maddeleri yayımı tarihinden,

itibaren uygulanır.

Yeniden mükellefiyete girecek çiftçiler

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun hükümlerine göre yeniden mükellefiyete girecek olan çiftçilerin 1963 takvim yılına ait Ekim sayım beyanlarının yapılacağı, Gelir Vergisi beyannamelerinin verileceği tarihleri ve vergilerinin taksit sürelerini, Maliye Bakanlığı, en geç bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden ay içinde belli eder.

Geçici Komisyonun değiştirisi

Sonra gelen 75 dönüm için dönümünden 12 lira,

Sonra gelen dönümler için dönümünden 14 lira.

10 ncu grup : Büyükbaş hayvanlarda (iş hayvanları ile iki yaşındaki büyükbaş hayvanlar hariç);

İlk 50 büyük baş hayvan için hayvan başına 6 lira,

Sonra gelen 50 büyük baş hayvan için hayvan başına 9 lira,

Sonra gelen 50 büyük baş hayvan için hayvan başına 18 lira,

Sonra gelen hayvanlar için hayvan başına 20 lira.

11 nci grup : Küçükbaş hayvanlarda (bir yaşındaki küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç);

İlk 250 küçük baş hayvan için hayvan başına 1 lira,

Sonra gelen 250 küçük baş hayvan için hayvan başına 2 lira,

Sonra gelen 250 küçük baş hayvan için hayvan başına 4 lira,

Sonra gelen küçük baş hayvanlar için hayvan başına 5 lira.

Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su baskını, kuraklık, don, muzır hayvan ve haşerat istilası, hayvanlarda müstevli hastalıklar ve bunlara benzer âfetler yüzünden mahsulün en az üçte birinin kaybedilmesi halinde, hasar nisbeti % 60 ı geçmediği takdirde hasar nisbeti dâhilinde asgari vergi terkin olunur.

Hasar nisbeti yüzde altmışı geçer ise, mükellefin o sene için tahakkuk etmiş asgari vergisinin tamamı terkin olunur.

Âfetin varlığını ve zarar derecesini, mahalli idare heyetleri, yaptıracığı tahkikat üzerine tesbit ederler.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun;

- a) 1, 2, 3 ve 10 ncu maddeleri 1963 takvim yılı,
- b) 4 ve 5 nci maddeleri 1964 takvim yılı başından;
- c) Diğer maddeleri 1 . 3 . 1964 tarihinden; itibaren uygulanır.

Yeniden mükellefiyete girecek çiftçiler

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun hükümlerine göre yeniden mükellefiyete girecek olan çiftçilerin 1963 takvim yılına ait Ekim, sayım beyanlarının yapılacağı, Gelir Vergisi beyannamelerinin verileceği tarihleri ve vergilerinin taksit sürelerini, Maliye Bakanlığı, en geç bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden ay içinde belli eder.

GEÇİCİ MADDE 3. — 4936, 5017, 5027, 6564, 6995 sayılı kanunlarla 5 . 7 . 1962 tarih ve 60 sayılı Kanunla ve diğer özel kanunlarda veya bu kanunlarla ilgili tefsir kararlarında vergilendirme bakımından aylıklarla birleştirilmeyeceği açıklanmış olan ödemeler hakkında bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden ayın başından itibaren 7 nci madde hükmüne göre işlem yapılır.

GEÇİCİ MADDE 4. — Gelir Vergisi Kanununun bu kanunun 8 nci maddesiyle değiştirilmiş olan 111 nci maddesinde sözü edilen komisyon, ticaret odaları veya belediyelerce ilk uygulama yılında iştirak ettirilecek üye, mahallin en büyük mülkiye âmirinin yazılı talebi üzerine bu idarelerce, en geç 15 gün içinde tefrik edilerek bildirilir.

Hükümetin Teklifi

Yürürlük

MADDE 13. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

15 . 1 . 1964

Başbakan <i>İsmet İnönü</i> Devlet Bakanı V. <i>İ. S. Omay</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>K. Satır</i> Adalet Bakanı <i>S. Çumrak</i>	Devlet Bakanı <i>İ. S. Omay</i> Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>	Devlet Bakanı <i>M. Yoluç</i> İçişleri Bakanı <i>O. Öztrak</i>
Dışişleri Bakanı V. <i>K. Satır</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>İ. Öktem</i>	Bayındırlık Bakanı <i>A. H. Onat</i>
Ticaret Bakanı <i>F. İslimyeli</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>K. Demir</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>M. Yüceler</i>	Tarım Bakanı <i>T. Şahin</i>
Ulaştırma Bakanı <i>F. Alpiskender</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>	Sanayi Bakanı <i>M. Erten</i>	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı <i>H. Oral</i>
Tur. ve Tanıtma Bakanı <i>A. İ. Göğüş</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>C. Uzer</i>	Köy İşleri Bakanı <i>L. Yurdoğlu</i>	

Geçici Komisyonun değiştirii

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun 6, 8 ve 9 ncü maddeleriyle Gelir Vergisi Kanununun 91, 111 ve 113 ncü maddelerinde yapılmış olan değişiklikler 1963 takvim yılı gelirleri için verilen beyannameler hakkında da uygulanır. Sözü edilen hükümlerle ilgili değişikliklerin ne suretle yerine getirileceği Maliye Bakanlığınca tâyin ve tesbit olunur.

Yürürlük

MADDE 11. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.